

نسخه های مهر بانی

شماری از پزشکان شهرمان به جای کسب درآمدهای میلیونی به دنبال درمان مردم حاشیه شهر رفته اند

خوارزم
روز

روزنامه نگار
ویراستار

چند هزار نفر پزشک عده ای هم در این شهر دغدغه نیازمندان را در سر دارند. اردوهای جهادی می روندو گاه همان درآمدناک خود را هم خرج بیمارانشان می کنند. اگر چه یافتنشان کار آسانی نبود وعده ای هم که در کارهای خدا پسندانه شهرت دارند، راضی به گفت و گو نشدند اما امیدمان این است که عنوان گزارشی درباره پزشکان خدمتگزار، خد اقوتی به دیگران بی نشان و نام این خانواده باشد.

طبابت با نگاهی غیر انتفاعی

در این بین بزرگ ترها هم بی نصیب نمی مانند و پس از کود کانشان یاد کتر دکتر «سهراب زارعی» یکی از پزشکان متخصص مشهدی است که در بولوار شیخ صدوق سالیان سال خدمت می کند. او ۷۱ سال سن دارد و اکنون پذیرای نسل دوم مراجعه کنندگانی است که پدر و مادر آن ها را سال ها قبل در مطبی با امکاناتی مختصر معاینه و مداوا کرده است. زارعی در میان مردم به شفا بخش کود کان معروف است. به همین دلیل هر ساعت که به مطبش مراجعه می کنی جای سوزن انداختن نیست. همیشه چندین نفر در صف هستند تا نوشتن بربسد. او ابتدای صبح تا پاسی از شب مشغول معاینه و نسخه نوشتن برای کودکان بیمار است.

کرده است که اگر بیماری یک نوبت حق ویزیت بدهد و مداوا نشود تا سه روز دیگر در باره مرضی های خودشان گفت و گو می کنند و از او راهنمایی می خواهند و صد البته که دکتر زارعی هم بی منت و درخواست ویزیت آن ها را معاینه می کند و توصیه های لازم را انجام می دهد. هر چند مطب پزشکان جایی نیست که کسی آنجا خوشحال شود یا بر سر ذوق آید اما ساعتی ماندن در مطب این پیش کسوت دانش پزشکی گویای رفتار انسان دوستانه او با بیمارانش است. دکتر سهراب زارعی هوای مراجهانش را دارد و نسبت به دیگر مطب ها و پزشکان متخصص مبلغ کمتری برای حق ویزیت می گیرد. اطلاعاتی هم در بخش اتاق انتظار بیمار ان نصب

ویزیت رایگان تا درمان کامل

توصیف دیگران از او یک جمله است: «دکتر مریض ها را رایگان ویزیت می کند تا وقتی کاملا خوب شوند». انگار برایش فرقی هم ندارد چندبار دیگر بیایند. در حالی که برخی پزشکان برای مشاهده نتیجه آزمایش در روز بعد هم ویزیت می گیرند او هنوز به رسم دیرینه اش وفادار مانده است هر چند که ویزیتش چندان زیاد نیست. دکتر «علی دانی نژاد» متولد سال ۱۳۴۶ ز مشهد است و در سال ۱۳۷۲ به عنوان پزشک عمومی فارغ التحصیل شده است. آن زمان باید منطقه محرومی را برای گرفتن مجوز شروع طبابت در مشهد انتخاب می کرد و با وجود توصیه دوستانش به منطقه نزدیک تر به مشهد او التیمور را انتخاب کرد و از سال ۷۵ تا اکنون هرگز برای راه اندازی مطب به مشهد بازنگشت. خودش این طور ماجرا را روایت می کند: از همان اول کار ملاک هایم اخلاقی و انسانی بود. سعی کردم منطقه ای را انتخاب کنم که دورتر و محروم تر باشد. آن زمان منطقه التیمور هیچ امکاناتی نداشت. یک روستا بدون آب و برق و گاز. حتی صدمتری هم نبود و باید از چهارراه مقدم خودم را به آنجا می رساندم. او پلی به گذشته می زند و این گونه توصیف می کند: مردم منطقه خیلی محروم و ضعیف بودند. آن زمان ها انرژی بیشتر و وقت بیشتری داشتم و به روستاهای اطراف هم مثل شترک و شیرحصار سر می زدم و بیمار می دیدم. اهالی محرومش حتی نمی توانستند تا التیمور بیایند. یکی از بیمار انم خانه ای داشت و هفته ای یک بار همان جا مستقر می شدم و مریض می دیدم.

طبابتش به همین سادگی هم نیست. یک سنت حسنه را از گذشته راه انداخته و هنوز هم پابر جاست. دانی نژاد ادامه می دهد: بیماران منطقه محروم هم نیاز عاطفی دارند هم اقتصادی. می دانستم اگر ویزیت بدهند و آزمایش هم برایشان بنویسم از نگرانی، هزینه ها درمان را ادامه نمی دهند برای همین می گفتم اگر خوب نشدی برگرد بدون ویزیت. با همان نسخه اول دستشان چندان

نیازی نیست دوران ۶ ساله تحصیل و طرح تمام شود و بعد از آن دنبال بیمار نیارمند بگردند. این را فرشته با فعالیت هایی که از دوران دانشجویی آغاز کرده نشان داده است: «از دوران دانشگاه که کار بالینی و بیمارستانی شروع شد خدمات داوطلبانه را هم شروع کردم.» سن و سالی هم ندارد، تازه سی ساله شده است. خیلی جوان اما مادر دوفرزند. اگر چه به خاطر فرزندش از دوسال طرح پس از تحصیل معاف شد اما الحق که به نحو بهتری وظیفه اش را به جا آورد. دکتر «فرشته قانع» ادامه می دهد: بسیج جامعه پزشکی طرحی را در دوران شیوع کرونا اجرا کرد که باید هشت نقطه از حاشیه شهر را پوشش می دادیم و خانواده های نیازمند شناسایی شده را درمان می کردیم. داخل سرسبجه های خودمان برایشان دارو می نوشتیم و از داروخانه های مورد نظردمان دارو تهیه می کردند. طرح تا پایان کرونا ادامه داشت.

آن روزها را بهترین دوران خدمتش می داند با اینکه در دوران اوج کرونا مدتی فرزنداناش را ندید: تا دلتان بخواهد معاینه های خانه به خانه رفتم و در دوران کرونا کشیک های طولانی مدت

به طور اتفاقی به سوی حمایت از معتادان کشیده شد. پزشکی که تهران تحصیل کرد اما راهی شهر خودش شد و در مرکزی طبابت می کرد که مشاهده درد همکار معتادش مسیر زندگی اش را تغییر داد. دکتر «بهزاد قندهاری» این طور تعریف می کند: آن زمان مسئول قسمتی بودم که یکی از پرسنل اعتیاد تزریقی داشت و فرصت آخری گرفته بود برای ترک. یک روز که ماجرای بدی رخ داد و آبرویش در مقابل همکاران رفت خطاب به من گفت: «شما همه پزشک هستید اما از درد من چیزی نمی دانید». همین جمله کافی بود که از فردای آن روز مطالعه در زمینه معتادان و مشکلات پس از ترک را آغاز کنم. حالا ۲۵ سال از آن روزها می گذرد. به گفته او در زمانی که کار تخصصی بر روی معتادان را آغاز کرده چیزی به این عنوان در ایران وجود نداشته است. تنها داروهای ساده ای بوده که توسط پزشکان تجویز می شده است و چند بیمارستان محدود در شهرهای بزرگ که در کنار بیماران اعصاب و روان، معتادان را هم بستری می کردند.

وی نگاهی به گذشته اش می اندازد و ادامه می دهد: به جرئت می گویم قدیمی ترین کسی هستم که به شکل علمی در حوزه اعتیاد در کشور کار کرده ام. به مدت سه سال و نیم بارزس اولین انجمن صنفی مراکز درمان اعتیاد بودم که در استان تشکیل شد. حدود ۱۲ سال و نیم هم رئیس افتخاری کمیسیون تخصصی بهداشت اماکن متبرکه که آستان قدس رضوی بودم. اوایل در کنار دیگر بیمار انم معتادان را هم ویزیت می کردم اما به تدریج همه مراجع انم همان ها شدند. شهرت و اعتبار او در این حوزه چند دلیل دیگر هم دارد: وقتی اعطای مجوز کلینیک سرپایی رایج شد جزو اولین کلینیک های شرق کشور بودم که مجوز فعالیت گرفتم. ۱۹ سال پیش کلینیک سرپایی ام را افتتاح کردم و در سال ۱۳۸۴ برای مرکز بستری را افتتاح کردم. بیش از چهار سال

فرشته خدمت به زنان حاشیه شهر

داوطلبانه در بیمارستان گذراندم. برای همین مدتی فرزندانم دور از من و کنار مادرم زندگی کردند. شیرینی خدمت ها به دلش نشست و باعث شد طبابت داوطلبانه اش را ادامه بدهد: می دانید مردم حاشیه نشین و نیازمند شهر اصلا به درمان فکر نمی کنند. بیماری برای آنان دغدغه مهمی نیست و اصلا به علامت و نشانه ها توجهی نمی کنند. از بس دغدغه نان شب و سرپناه دارند. برای همین من تلاش هایم را برای آموزش دختران و زنان جوان حاشیه نشین ادامه دادم.

دوران همکاری دکتر قانع با بسیج جامعه پزشکان هنوز ادامه دارد ولی در کنار مجموعه رویش: هنوز هم این کارها را ادامه می دهم. من عضو مجموعه خیریه رویش هستم و بسیج جامعه پزشکان را با آن ها آشنا کردم تا فعالیت ها با همکاری هم ادامه پیدا کند. در معایناتم متوجه فشارخون مردم شدم و به آقای سروآزاد، مسئول مجموعه رویش، پیشنهاد غرابالگری کردم. برای خانم های جوان قرص آهن تجویز می کنیم و مکمل های اصلی را که همه فقر آن را دارند.

۲۵ سال حمایت از معتادان پس از ترک

مرکز طلاب و سه سال در خیابان پیروزی. اما در مجموع به دلیل حمایت نشدن دوام نیاوردم. حتی طرح بزرگی داشتم و دلم می خواست آن را در مشهد اجرا کنم اما آن طور که باید و شاید از من حمایتی نکردند. حالا خودم مانده ام با فعالیت هایی که در حوزه معتادان انجام می دهم. البته یک کتاب هم ترجمه کرده ام به نام «خانواده درمانی و درمان سومه صرف مواد» و یکی دیگر هم در دست تألیف دارم که همه تجربیات سال ها را در آن نوشته ام. اگر چه محدوده خدمتش کمی کوچک تر شده اما داد کتر قندهاری هنوز از بیمارانی که بضاعت مالی ندارند، ویزیت دریافت نمی کند. معتادانی که پاک می مانند می توانند از کلاس های گروه درمانی اش استفاده کنند، زیرا به عقیده او اعتیاد بیماری مهلک درمان پذیر اما همراه با کنترل است. خودش اضافه می کند: چکیده زندگی من این است که دانستم درمان یک معتاد در صورتی ادامه پیدا می کند که مدام کنترل شود. دانستم موفقیت یک معتاد به شرط کنترل شخصی، حمایت درمانی و روان درمانی با محدود کاری امکان پذیر است. نگهداری در کمپ و سپس رها کردن لازم است اما کافی نیست. کمپ فقط مکانی برای محرومیت مصرف است. درباره اینکه چه تعداد معتاد را در همه این سال ها پاک نگه داشته است ادعایی ندارم ولی می گوید تلاش خود را کرده است: با ۵۵ سال سن احساس می کنم این آخرین سالی است که در این حوزه توان کار کردن خواهم داشت. زیرا سروکار داشتن با این گروه کار سختی است و روح و روان فرد را درگیر می کند. ولی سعی کردم با چنگ و دندان از مراجع انم حمایت کنم.

تأمیل دارد تجربیاتش را در اختیار دیگران بگذارد تا اگر قرار است از بیت المال هزینه شود، نتیجه بخش باشد و بیماری فراگیر اعتیاد را تا حد ممکن درمان کنند.

روز پزشک، روزی برای یادبود

شهادی سلامت و حرمت اخلاق پزشکی

دکتر محمد بهمان کاشانی
مدیر رادیولوژی شبکه غلویانی مشهد

در میان انبوه روزها و مناسبت هایی که در تقویم ملی وجود دارد، چند مناسبت و عنوان هست که از قداست و جایگاه خاصی برخوردار است و یکی از آن ها که در تمام سطوح انسانی و قدسی مورد توجه و احترام واقع شده، روز گرامیداشت مقام پزشک است که در ایران، به یاد سالروز تولد شیخ الرئیس ابوعلی سینا نام گذاری شده است و در کشورهای دیگر، به تناسب فرهنگ و تاریخ آن ها وجه دیگری دارد.

از گذشته های دور تا به امروز پزشکی حرفه ای مقدس بوده و در همه ادیان و مذاهب تاریخی و از جمله اسلام بر این تقدس صحه گذاشته شده است. در حدیثی از پیامبر اکرم (ص) نقل شده است که هر جامعه به سه گروه محتاج است: فقیه دانشمند پرهیزگار، پادشاه نیکوکار و پزشک متخصص مورد اعتماد.

● **پزشک باید مدار اخلاق جامعه باشد**

در گذشته برای محدودیت حوزه علوم و دانش ها مرسوم بود افرادی که دارای یک تخصص می شده اند لاجرم، عموم دانش ها و به خصوص سرآمدان علوم را فرامی گرفته اند و بدین قرار، بزرگانی همچون ابوعلی سینا، موفق ابن علی هروی (صاحب «الالبیه عن حقایق الادویه»)، زکریای رازی، فارابی، خواجه نصیر طوسی و دیگران، همه ذوالفنون بوده اند و از فلسفه و نجوم گرفته تا ریاضی و پزشکی را تعلیم می گرفته اند. شاید یکی از دلایلی که اخلاق در پزشکی، از سابق الایام تا امروز در زمره مهمات علم پزشکی آمده، همین جامع الاطراف بودن آن و لزوم فراگرفتن دانش های عقلی و نقلی در کنار علوم تجربی و زیستی بوده است. در مقاله ای در مجله ایرانی اخلاق و تاریخ پزشکی در سال ۹۱ به چاپ رسیده، ابن سینا اولین شرط لازم برای طبابت را آگاهی و تسلط پزشک بر علم طب و بخش های مختلف آن، اعم از تشخیص، درمان، پیش آگهی، پیشگیری و توان بخشی بیان کرده است تا از این طریق، آسیب و ضرری به بیمار نرسد. از نکات اخلاقی دیگر که در تألیف کتاب قانون مشهود است، استفاده از منابع علمی و اطلاعات موثق مختلف با ذکر منابع است. از سوی دیگر، ابن طبیب با اعتقاد قلبی به موازین اخلاقی و شرعی اسلام، در قبال حکیم مطلق و بندگان وی از جمله بیماران، احساس تعهد و مسئولیت می کرده است.

در واقع نام پزشک همواره با اخلاق و شرافت انسانی همراه بوده و همه فلاسفه و متفکران تاریخ بشری بر این مهم تأکید داشته اند که پزشک باید مدار اخلاق جامعه باشد. یکی از قدیمی ترین اسنادی که در این زمینه وجود دارد، سوگندنامه بقراط، پزشک یونانی است که سراسر آن آمیخته به واژه های انسانی و تعهدآمیز است. در بخشی از این سوگندنامه آمده است: «من سوگند یاد می کنم که شخصی را که به من حرفه پزشکی خواهد آموخت مانند والدین خود فرض کنم و در صورتی که محتاج باشد درآمد خود را با وی تقسیم کنم و احتیاجات وی را مرتفع سازم... پرهیز غذایی را بر حسب توانایی و قضاوت خود به نفع بیماران تجویز خواهم کرد نه برای ضرر و زیان آن ها و به خواهش اشخاص به هیچ کس داروی کشنده نخواهم داد و مبتکر تلقین چنین فکری نخواهم بود. همچنین وسیله سقط جنین در اختیار هیچ یک از زنان نخواهم گذاشت. با پرهیزکاری و تقدس زندگی و حرفه خود را نجات خواهم داد. اکنون که اهمیت اخلاق پزشکی را در گذشته و در میان بزرگان تاریخ پزشکی دریافتیم نگاهی علمی به وضعیت پزشکان و پرستاران امروزی نیز می اندازیم.

چه در دوره های مدیریت پیشین و چه در دوره دولت انقلابی آیتا... دکتر ریسی، مدیران ارشد دانشگاه علوم پزشکی مشهد همواره بر حفظ شئون اخلاقی رعایت موازین اخلاق پزشکی، رعایت منشور حقوق بیماران و توجه ویژه به قوانین اخلاقی و عرفی، تأکید داشته اند و در کمتر سخنرانی و گفت وگویی از این مدیران، این نکته مغفول مانده است. اما باوجود این تأکیدات، به دلیل جنگ نرم دشمنان و ایجاد یاس و نومیدی فرهنگی اجتماعی، به ویژه در بین جوانان، متأسفانه اخلاق پزشکی چنانکه باید مورد توجه قرار نمی گیرد.

یک تحقیق کیفی تازه که در فاصله سال های ۹۸ تا ۱۴۰۰ انجام شده، درباره اعتماد بیماران به پزشکان زمینه کاوی کرده است. در این پژوهش از همه منابع در دسترس اعم از داخلی و بین المللی استفاده شده و ۱۱۰ مقاله از بین مقالات مطرح در این زمینه بررسی شده اند.

یافته های این پژوهش، اعتماد بیمار به پزشک را یک رابطه پیچیده و متأثر از عوامل متعدد فرهنگی، اجتماعی، اخلاقی، قانونی و... ارزیابی می کند.

در نهایت، پژوهش نتیجه می گیرد که بهبود این رابطه مستلزم فراهم کردن شرایط و زمینه های متنوعی است که مدیریت درمان، یادگیری درمان، مدیریت محیط درمان از جمله هم زبانی با بیماران و فاصله گرفتن از جایگاه اقتدارگرایانه برای همه کادرهای پزشکی و درمان، از جمله این شرایط است.

● **۹۰۰ عضو هیئت علمی هزار مرکز خدماتی**

خوشبختانه دانشگاه علوم پزشکی مشهد در زمینه اخلاق پزشکی، گام های بسیار بلندی برداشته و در بخش های مختلف آموزش، درمان، نظارت اخلاقی بر پژوهش ها، فرایند انجام تحقیقات مرتبط با زیست پزشکی و حیوانات و سایر بخش ها، تشکیلات بسیار منسجمی تدارک دیده و تصمیمات و مصوبات کمیته ها و کارگروه های این بخش ها، بسیار بسیار سخت گیرانه است. همچنین در بخش نظارت درمان، کارشناسان و ناظران معاونت درمان، حتی یک لحظه از تلاش در زمینه کار نظارتی خویش باز نمی ایستند و شب و روز از مراکز درمانی، مطب های پزشکان، درمانگاه ها، مراکز خدمات پرستاری، مراکز آموزشی و سایر حوزه های مرتبط با درمان حتی در سایر دستگاه ها بازدید و بر کارشناسان نظارت می کنند. اما باید در نظر داشت که کار پزشکی کاری بسیار حساس، پیچیده، سطح بالا و پراسترس است. در نتیجه، پزشکان، بر خلاف تصور عمومی، بعضا به خاطر شرایط بسیار فشرده کاری و وفور خدمات به بیماران، دچار تنش های روانی و جسمی شدید می شوند. باید آگاه باشیم که تنها در دانشگاه علوم پزشکی مشهد بیش از ۹۰۰ عضو هیئت علمی در چندین دانشکده و مرکز درمانی و بیش از یک هزار مرکز خدماتی در حوزه درمان های سرپایی، بستری، به صورت شبانه روزی در حال خدمت رسانی هستند. در پایان این یادداشت، باید از همه پزشکان و پرستارانی که در دو سال و نیم گذشته با مصائب و سختی های بیماری همه گیر کرونا دست و پنجه نرم کرده اند و در این مسیر انسان دوستانه و در این کار عاشقانه، از جان خود نیز گذشته اند یاد کنیم و ضمن درود فرستادن به شهدای سلامت، برای آن ها که خدمت عاشقانه را بر زندگی دنیا ترجیح دادند آموزش و مغفرت و برای خانواده های عزیز و مکرمشان، بردباری آرزو کنیم.

شماره ۱۳
SHAHRAHANEWS.IR

۳۰ شنبه
۱۴۰۱ ش ۲۵ خرداد ۱۴۴۴
شماره ۱۳

چشم